

ΤΑΦΟΣ ΣΤΑ ΠΑΛΑΤΙΤΣΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΒΑ του ευρύτερου αρχαιολογικού χώρου της Βεργίνας και ΒΔ του χωριού Παλατίτσια βρέθηκε ένας μεγάλος κιβωτιόσχημος τάφος. Η θέση του ήταν από χρόνια γνωστή, γιατί το μνημείο κάλυπτε μεγάλος τύμβος ύψους 5μ. περίπου. Ο τύμβος με σχήμα μακρόστενο είχε ύψος 5μ. και διαμέτρους 23.50 – 29 μ. (Φωτ. 1).

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Λόγω των απόπειρων λαθρανασκαφών που εντοπίστηκαν στον τύμβο άρχισε η ανασκαφή το καλοκαίρι του 1984 και ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 1985 υπό την διεύθυνση του καθηγητή Μανόλη Ανδρόνικου και την άμεση εποπτεία του τομέα από την κ. Στέλλα Δρούγου, καθηγήτρια κλασικής αρχαιολογίας του ΑΠΘ. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης υπό την αιγίδα της Αρχαιολογικής Εταιρείας.

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Μετά την ανασκαφή του τύμβου και σε μεγάλο βάθος αποκαλύφθηκε ένας μεγάλο ταφικό μνημείο με ιδιόμορφα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά. Πρόκειται για μεγάλο κιβωτιόσχημο τάφο με τετράγωνο σχεδόν σχήμα, χτισμένο με πωρόλιθο και σκεπασμένο με διπλή σειρά καλυπτηρίων γωνιολίθων (Φωτ. 2). Ο εσωτερικός χώρος είναι μεγάλος (3Χ4Χ3μ.), χωρίζεται σε δύο μέρη με δύο μεγάλους πεσσούς ύψους 2μ. και πλευράς 0.45μ. Οι πεσσοί αυτοί στηρίζουν ταυτόχρονα και την ένωση των δυο σειρών των καλυπτηρίων γωνιολίθων (Φωτ. 3, 4).

Οι τοίχοι του τάφου με πολλές κακώσεις καλύπτονται από μεγάλες χρωματικές ζώνες (ώχρα και λευκό). Στο ύψος του επιστυλίου περιτρέχει τους τοίχους μια ύψους 0.20 μ. διακοσμητική ζώνη. Στη ζωφόρο αυτή ελίσσεται πάνω σε βαθυκύανο φόντο μια βλαστόσπειρα με πολύχρωμα άνθη και έλικες (Φωτ. 5). Διαπιστώθηκε ότι στο κάτω μέρος της επιφάνειας των τοίχων υπήρχε στενή ζώνη με γραπτή απομίμηση της ορθομαρμάρωσης. Μοναδική μορφή στη διακόσμηση είναι η παράσταση ενός πουλιού (Φωτ. 6) στο δυτικό τοίχο.

Τα ευρήματα ήταν ελάχιστα και προέρχονται από το στρώμα της επίχωσης ακριβώς πάνω από το δάπεδο. Εντοπίστηκαν μέλη από ένα βάζο που βρισκόταν κατά μήκος του βορείου τοίχου του τάφου, όπως φανερώνουν τα ίχνη στο κατεστραμμένο δάπεδο και τον βόρειο τοίχο. Βρέθηκαν θραύσματα δυο αρυβαλλοειδών ληκύθων που χρονολογούνται στο β' μισό του 4ου αι. π.Χ. Επίσης βρέθηκαν μικρά θραύσματα χρυσού περιδεραίου, επίχρυσου χάλκινου στεφανιού και ελεφαντοστεϊνης διακόσμησης κάποιου επίπλου ή κιβωτιδίου. Με βάση τα στοιχεία αυτά είναι φανερό ότι ο τάφος ανήκε σε γυναίκα και πρέπει να χρονολογηθεί στο β' μισό του 4ου αι. π.Χ.

Η πολύ ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονική μορφή του τάφου, η οποία υπερβαίνει στο μέγεθος τους γνωστούς κιβωτιόσχημους, αλλά δεν φτάνει ακόμη στις λύσεις και τις μορφές των «μακεδονικών» τάφων με την καμαρωτή στέγη και την αρχιτεκτονική διαμόρφωση της πρόσοψης και του θυραίου τοίχου καθιστούν το μνημείο ένα σημαντικό παράδειγμα της μεταβατικής φάσης ανάμεσα στους απλούς χτιστούς τάφους και στους «Μακεδονικούς» τάφους.

ΣΥΝΟΨΗ

Ο τάφος είναι χτισμένος από πωρόλιθο έχει μεγάλο μέγεθος, μεγαλύτερο απο το συνηθισμένο. Το κάλυμμά του σχηματίζεται απο διπλή σειρά μεγάλων πωρολίθων. Στο εσωτερικό του τάφου δύο μεγάλοι πεσσοί με ξεχωριστά πεσσόκρανα κατά μήκος του μεγάλου άξονα ορίζουν το μεγάλο διπλό χώρο. Στο βόρειο τμήμα μια λίθινη χτισμένη βάση –θρανίο χρησίμευε για την τοποθέτηση της νεκρικής κλίνης. Οι τοίχοι του τάφου διακοσμούνται με μια ζωγραφισμένη ταινία με συνεχή βλαστόσπειρα. Μοναδικό ξεχωριστό θέμα της ταινίας είναι ένα μικρό ζωγραφιστό πουλί στη δυτική πλευρά. Ο τάφος βρέθηκε συλημένος, ωστόσο τα ελάχιστα ευρήματά του οδηγούν στα χρόνια γύρω στο 350 π.Χ. και φανερώνουν ότι ο νεκρός ήταν μια γυναίκα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γενική

- Μ. Ανδρόνικος – Στ. Δρούγου – Χρ. Σαατσόγλου – Παλιαδέλη – Π. Φάκλαρης, Ανασκαφή Βεργίνας, *Εγνατία* 1, 1989, 343–357, πίν. 483–493.

Έρευνες Αρχαιολογικής Εταιρείας

- Μ. Ανδρόνικος, Ανασκαφή Βεργίνας, *ΠΑΕ* 1984 Α, 66–70, πίν. 75–76.
- Μ. Ανδρόνικος – Στ. Δρούγου – Χρ. Σαατσόγλου – Παλιαδέλη – Π. Φάκλαρης, Ανασκαφή Βεργίνας, *ΠΑΕ* 1985, 55–68, πίν. 13–18.
- *Έργον* 1984, 28 – 33.
- *Έργον* 1985, 18 – 24.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Φωτ. 1: Βεργίνα. Τύμβος Παλατιτσιών (*Έργον* 1984, 32, εικ. 37 & *ΠΑΕ* 1984, πίν. 75γ & *ΠΑΕ* 1985, πίν. 13α).

Φωτ. 2: Βεργίνα. Κιβωτιόσχημος τάφος (*Έργον* 1984, 32, εικ. 38 & *ΠΑΕ* 1985, πίν. 13β).

Φωτ. 3: Βεργίνα. Τάφος. Εσωτερικό. Η ένωση των καλυπτηρίων, το επιστύλιο και τμήμα του πεσσού (*Έργον* 1984, 32, εικ. 39 & *ΠΑΕ* 1984, πίν. 76 & *ΠΑΕ* 1985, πίν. 14).

Φωτ. 4: Βεργίνα. Παλατίτσια. Άποψη του τάφου (*Έργον* 1985, 19, εικ. 16).

Φωτ. 5: Βεργίνα. Παλατίτσια. Η γραπτή ζωφόρος με τη βλαστόσπειρα (*ΠΑΕ* 1985, πίν. 15α).

Φωτ. 6: Βεργίνα. Παλατίτσια. Παράσταση πουλιού απο τη διακόσμηση του τάφου (*Έργον* 1985, 19, εικ. 17 & *ΠΑΕ* 1985, πίν. 15β).

Ευαγγελία Γεωργίου